

# คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 100/2515

นายเอื้อน ผดุงพันธ์ โจทก์ นายแล้ว ศรีบางนอก ล.

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.พ.พ. มาตรา 1306, ป.วิ.อ. มาตรา 46, ป.ที่ดิน มาตรา 2, ป.ที่ดิน มาตรา 8, ป.ที่ดิน มาตรา 10, พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 10

## ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินซึ่งประชาชนในหมู่บ้านใช้ร่วมกันสำหรับเลี้ยงสัตว์พาหนะโคกระบือและเป็นป่าช้ามา 80 ปีเศษแล้ว เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (2) คือ ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ไม่ใช่ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้น เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของที่ดิน และการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยไม่ต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียนหรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์เช่นนั้น ทั้งผู้ใดไม่อาจยกอายุความขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินได้ จำเลยเคยถูกฟ้องเป็นคดีอาญาหาว่าแผ้วถางป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่มีประเด็นโดยตรงว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือไม่ แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องในคดีอาญา ก็จะนำคำพิพากษานั้นมาใช้ยืนยันในคดีแพ่ง ซึ่งนายอำเภอเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหาได้ไม่

## คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ดำรงตำแหน่งนายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณะประโยชน์ จำเลยได้แผ้วถางป่าปิดกั้นคั่นนาปลูกปอแก้วและข้าวรูกกล้าเข้าไปในเขตที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ขอให้ขับไล่จำเลยและเพิกถอน ส.ค.๑ ของจำเลย จำเลยต่อสู้ว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ฟ้องเคลือบคลุมและฟ้องซ้อน ที่พิพาทเป็นมรดกตกทอดแก่จำเลย ไม่ใช่ที่ดินสาธารณะประโยชน์ วันนัดสืบพยานโจทก์ คู่ความอ้างเอกสารและสำนวนคดีเป็นพยานและรับข้อเท็จจริงกับบางประการ แล้วศาลชั้นต้นสั่งคดีสืบพยานโจทก์ และวินิจฉัยว่าโจทก์มีอำนาจฟ้อง ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม และไม่เป็นฟ้องซ้อน แต่ที่พิพาทไม่มีพระราชกฤษฎีกาประกาศสงวนไว้เป็นที่ดินสาธารณะประจำหมู่บ้าน ทั้งไม่มีทะเบียนหรือเอกสารใดของทางราชการกำหนดให้เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ จึงเป็นที่ยกร้างว่างเปล่า ซึ่งบุคคลอาจได้ตามกฎหมายที่ดินคดีอาญาแดงที่ ๒๑๗๒/๒๕๑๒ ที่จำเลยถูกฟ้องหาว่าแผ้วถางป่าไม่รับอนุญาตในที่พิพาทซึ่งถึงที่สุดแล้ว ศาลชี้ว่าจำเลยแผ้วถางที่ดินที่จำเลยมีสิทธิครอบครองข้อเท็จจริงดังนี้ใช้ยืนยันโจทก์ได้ และตามคดีแพ่งแดงที่ ๑๒๖/๒๕๙๗ ก็ฟังได้ว่าจำเลยได้ครอบครองที่พิพาทนี้มานานแล้วที่พิพาทจึงหมดสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกัน พิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์เห็นว่า ศาลชั้นต้นต้องคดีสืบพยาน แล้วพิพากษายังไม่ชอบ พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ดำเนินการสืบพยานแล้วพิพากษาใหม่ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยแผ้วถางป่าปิดกั้นคั่นนาปลูกปอและข้าวรูกกล้าเข้าไปในเขตที่ดินโคกหนองไผ่ ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนชาวบ้านทุ่งมนใช้ร่วมกันสำหรับเลี้ยงสัตว์พาหนะโคกระบือและเป็นป่าช้ามา ๘๐ ปีเศษแล้ว คำบรรยายฟ้องดังนี้หมายถึงว่าเป็นที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) คือ ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ไม่ใช่ สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่ดินรกร้างว่างเปล่าตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) ที่สาธารณสมบัติ ของแผ่นดินประเภทที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้นเกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของ ที่ดินและการใช้ร่วมกันของประชาชนโดยไม่ต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือ ขึ้นทะเบียน หรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ เช่นนั้น ทั้งผู้ใดไม่ อาจยกอายุความครอบครองขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินได้ การนำสืบในเรื่องนี้ย่อมนำพยานบุคคลมาสืบได้ ส่วนคดีอาญาแดงที่ ๒๑๓๒/๒๕๑๒ ที่จำเลยอ้างนั้น เป็นเรื่องจำเลยถูกฟ้องหาว่าแผ้วถางป่าโดยไม่ ได้รับอนุญาตไม่มีประเด็นโดยตรงว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือไม่ จึงนำคำพิพากษานั้นมาใช้ยันคดีนี้ไม่ได้ ข้อเท็จจริงเท่าที่ ศาลชั้นต้นสอบถามคู่ความแล้วสั่งดสืบพยานทั้งสองฝ่ายนั้นยังไม่พอชี้ขาดคดีได้ ศาลอุทธรณ์ พิพากษาชอบแล้ว พิพากษายืน

## องค์คณะ

ประสาธ สุคนธมาน · อัสนี เกาไศยนันท์ · ประพนธ์ ศาตะมาน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/100/2515>